

Ministry of Foreign Affairs

**Вступна промова Ірини Мудрої,
Заступниці Керівника Офісу Президента України,
на 1-й Підготовчій зустрічі щодо міжнародного інструменту зі
створення Комісії з розгляду заяв для України
Гаага | Нідерланди | 9-10 липня 2024 року**

Високоповажні гості, Шановні колеги, пані та панове!

Шановний пане Рене Лефебер! Виконавчий директоре RD4U!

Вчора Російська Федерація випустила 38 ракет по цивільних об'єктах в Україні, в результаті чого загинули 44 і були поранені 196 цивільних осіб.

Дві з цих ракет були навмисно націлені на одну з найбільших у світі Національну дитячу спеціалізовану лікарню «ОХМАТДИТ» та пологовий будинок. Поблизу цих об'єктів немає і ніколи не було жодних військових об'єктів. Це була відкрита атака на наших найуразливіших — дітей, які перебувають на лікуванні, та вагітних жінок.

Тіла 9-річної дівчинки, 11-річного хлопчика та їхньої матері, витягнуті з-під завалів житлового будинку; онкохворі діти, які сидять на асфальті в обіймах батьків; згорілий дитячий садок — ці фото та відео, які вчора розлетілися Інтернетом, є частиною жахливого калейдоскопу трагедій, які Росія спричиняє в Україні щодня. Тільки коли ми виходимо за рамки холодних цифр статистики жертв, ми бачимо звірства, скоєні в масштабах, які неможливо збагнути.

Є лише дві речі, які утримують росіян від вторгнення до вас і вбивства ваших цивільних як наших, — хоробрість сотень тисяч нас, українців, які самовіддано жертвують своїм життям, захищаючи свій народ від геноциду, і рішучість українських партнерів підтримати нашу боротьбу за виживання. Без цього Україна була б захоплена, і російська армія дуже скоро вторглася б до наступної жертви у своєму завоюванні для відродження Російської імперії — чи буде це

Ministry of Foreign Affairs

Молдова, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Фінляндія, Грузія, Вірменія чи Казахстан? Ми не знаємо точно, але всі ми знаємо, що Росія не зупиниться, якщо завоює Україну.

Управління ескалацією, затримки і недостатня військова підтримка України дозволили Росії адаптуватися, мобілізуватися і створити нову армію після того, як ми розгромили їхні початкові сили вторгнення. Російська економіка навчилася обходити чинний режим санкцій, їх військово-промисловий комплекс продовжує закуповувати західні компоненти для новітніх систем озброєнь, вони успішно мобілізують тисячі росіян для служби як «живе м'ясо». Чому ви думаєте, що, якщо вони переможуть нас, вони просто назвуть це перемогою і підуть додому? Незважаючи на глибокі внутрішні проблеми, росіяни впевнені в успіху своїх завоювань, тому що реакція вільного світу була недостатньо сильною. Вони жадають воскресіння імперії, вони готові боротися далі і не зупиняться, доки вірять, що зможуть це зробити.

І, у разі, якщо у вас були якісь сумніви, за кілька тижнів після першого Саміту миру України та оголошення про те, що ми готові провести другий Саміт миру до кінця року за участю Росії, вона здійснює одну з найбільш жорстоких і нелюдських атак на нашу столицю.

Цією атакою Росія надсилає чіткий сигнал світові — вона не зацікавлена в мирі. Вона розуміє лише брутальні «аргументи» сили — і в умовах, коли підтримка України поступово згасає, вона як ніколи впевнена, що досягне успіху, порушивши єдність українських союзників і атакувавши цілісність вільного світу.

Війна Росії проти України, яка триває вже одинадцятий рік, призвела до сотень тисяч смертей і поранень, мільйонів переміщених осіб, знищення цілих громад і регіонів, катастрофічного руйнування інфраструктури, а також широкомасштабної, довготривалої і серйозної шкоди навколишньому середовищу, систематичного розграбування і знищення культурної спадщини.

Це те, з чим ми, українці, стикаємося щодня, це те, з чим ми не можемо впоратися самотужки. І ми вдячні за всю підтримку, яку ви надаєте нам до цього часу.

Вже більше десяти років Україна бореться за своє виживання. Але від результату цієї війни залежить не лише наша доля. Якщо ми програємо, світовий порядок, заснований на нормах міжнародного права, зазнає критичного удару. Якщо агресор отримає будь-які територіальні чи політичні здобутки в результаті завоювання, жодна держава у світі не зможе більше почуватися в безпеці — це

Ministry of Foreign Affairs

буде чітким сигналом, що право сили переважає над силою права, і все можливо, якщо твоя армія достатньо велика.

Боротьба за справедливість є невід'ємною частиною боротьби за припинення цієї війни, адже без відновлення справедливості, а саме притягнення до відповідальності винних у звірствах та відшкодування збитків, завданих внаслідок агресії проти України, не може бути сталого миру. Історія чітко продемонструвала, що безкарність за попередні злочини відкриває шлях до нових. Росія так і не понесла жодної відповідальності за свої агресії та звірства — в Молдові, Чечні, Грузії, українському Криму, Донецькій та Луганській областях, Сирії. Вони також думають, що їхня геноцидна агресія проти України останніх років не мине безкарно..

Мушу визнати — колективні зусилля міжнародної спільноти у відновленні справедливості були значними, особливо якщо порівняти їх з відсутністю будь-якої реакції у попередніх випадках, хоча попереду ще багато роботи. Одним з найважливіших кроків, які ми зробили, є створення Реєстру збитків для України, який є першою складовою всеосяжного міжнародного компенсаційного механізму.

Реєстр збитків розпочав свою роботу лише три місяці тому, проте на сьогодні до Реєстру вже подано кілька тисяч заяв, притому, що зараз відкрита лише перша категорія, пов'язана з пошкодженням та знищенням житлового нерухомого майна.

Кожна заява нагадує нам, чому наша робота є такою важливою, і спонукає нас до того, щоб база даних Реєстру не залишалася просто сховищем інформації.

Звісно, збитки, завдані російською агресією, виходять далеко за межі житлової нерухомості. Незабаром Реєстр запровадить додаткові категорії заяв, зокрема, пов'язані зі смертю та зникненням близьких членів сім'ї, вимушеним внутрішнім переміщенням, а також різними іншими видами пошкодження та знищення майна.

Зрештою, Реєстр охоплюватиме понад 40 категорій, забезпечуючи вичерпну документацію для всіх постраждалих фізичних та юридичних осіб, а також держави Україна.

Проте, як росіяни чітко продемонстрували нам вчора, цих зусиль недостатньо. Поки ми сперечаємось щодо само встановлених червоних ліній і намагаємось керувати ескалацією, росіяни сміються нам в обличчя, вбиваючи дітей. Вони

Ministry of Foreign Affairs

впевнені у своєму імунітеті. Вони впевнені, що знайдуть спосіб уникнути відповідальності — сіючи сумніви, недовіру, просуваючи «втому від України», використовуючи витончений комплекс пропаганди, брехні, операцій впливу, саботажу і вбивств, щоб підірвати наші зусилля, спрямовані на підтримку колективної відповіді.

Сьогодні... настав момент «зараз або ніколи» для спільноти держав, які цінують мир і міжнародне право. Щоб врятувати прийдешні покоління від трагедій воєн, які принесли людству невимовне горе, народи світу об'єдналися, щоб побудувати безпечне, захищене і опромінене успіхом міжнародне співтовариство і домовилися про правила, щоб створити умови, за яких можна було б підтримувати справедливість і повагу до зобов'язань, що випливають з договорів та інших джерел міжнародного права. Сьогодні цей світ — той, в якому ви всі процвітали і процвітаєте — знаходиться під смертельною загрозою.

Залежно від результатів, сьогоднішня зустріч може стати ще одним значним кроком вперед у втіленні сподівань постраждалих від російської агресії. Хочу підкреслити, що справжня справедливість буде досягнута лише тоді, коли постраждалі отримають відчутну компенсацію. Заяви, внесені до Реєстру збитків, повинні мати наслідком реальне відшкодування. У цьому плані Реєстр — це лише перший крок. Потрібні ще два: комісія з розгляду заяв і компенсаційний фонд. Ми не можемо дозволити собі застрягти на початку шляху, і я вірю, що ми не зупинимося .

Наша мета сьогодні — досягти згоди щодо загальних умов створення комісії з розгляду заяв, що є надзвичайно важливим кроком на нашому спільному шляху до справедливості. Важливо, щоб наша робота над комісією проходила так само швидко та ефективно, як і робота над Реєстром. Будь-які затримки, уповільнення або паузи є неприйнятними — вони будуть сприйняті росіянами як ознака нашої слабкості та нездатності діяти.

Маю підкреслити, що немає жодних політичних, юридичних чи будь-яких інших перешкод для створення комісії з розгляду заяв. Компенсаційний механізм має всю необхідну міжнародну легітимність, оскільки базується на міжнародному праві та резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 14 листопада 2022 року «Сприяння здійсненню правового захисту і забезпечення відшкодування шкоди у зв'язку з агресією проти України», яку підтримали 94 країни. Резолюція чітко визнає необхідність створення міжнародного механізму відшкодування, і наш спільний обов'язок — утілити її в життя.

Ministry of Foreign Affairs

Я також хочу звернути вашу увагу на той факт, що повний запуск механізму відшкодування має важливе значення не лише для відновлення справедливості, але й для економічного відновлення та сталого розвитку України. Нинішній конфлікт зруйнував нашу критично важливу інфраструктуру, наші підприємства та економіку, але водночас дозволив Україні забезпечити довготривалу стійкість і життєздатність.

Я приїхала з Києва, столиці, яка зараз страждає від відключень електроенергії, як і майже кожне місто та село в Україні. Ця ситуація є прямим наслідком систематичного руйнування російськими військами нашої енергетичної інфраструктури. Росія вже зруйнувала понад 80% теплових і понад 40% гідроелектростанцій України. За останніми даними МВФ, повномасштабне вторгнення Росії завдало енергетичному сектору України 56,5 мільярдів доларів США збитків і втрат.

Руйнування нашої енергетичної інфраструктури — це не лише економічна проблема, але й гуманітарна. Енергія необхідна для опалення, охорони здоров'я, зв'язку та всіх аспектів повсякденного життя. Без надійного енергопостачання під загрозою опиняється сама структура нашого суспільства. Ми повинні діяти швидко, щоб почати відновлювати нашу енергетичну інфраструктуру, щоб запобігти катастрофічній гуманітарній кризі, і саме Росія повинна нести фінансову відповідальність за цю реконструкцію. Це загрожує однією з найгірших криз біженців з часів Другої світової війни — мільйонам українців, можливо, доведеться рятуватися від холодної зими без опалення та електрики. Руйнування енергетичної інфраструктури також вбиває український приватний сектор, особливо малі та середні підприємства, без яких неможливе відновлення економіки.

Мова йде не лише про енергетичний сектор. Сотні закладів охорони здоров'я, сотні підприємств, тисячі навчальних закладів, десятки тисяч будинків були пошкоджені або повністю знищені. Мільярдні збитки завдані культурній сфері, десятки мільярдів — аграрному сектору, десятки мільярдів — навколишньому середовищу. Лише воєнний злочин руйнування Каховської греблі призвів до затоплення понад 80 населених пунктів, вимушеного переселення тисяч мешканців, значних пошкоджень будинків, інфраструктури та сільськогосподарських угідь. Екологічні наслідки були значними, із суттєвим порушенням місцевих середовищ існування, забрудненням водойм та довготривалим негативним впливом на флору та фауну регіону. В економічному плані руйнування погіршили сільськогосподарське виробництво, підірвали

Ministry of Foreign Affairs

місцеву економіку та спричинили значні фінансові втрати через пошкодження інфраструктури та витрати на реконструкцію і надання допомоги.

Щодня українські фермери працюють на полях, засіяних мінами та снарядами, що не розірвалися. Наразі на них підірвалися щонайменше 170 фермерів — це п'ята частина від загальної кількості жертв серед цивільного населення від наземних мін та НВБ.

Вони ризикують життям лише для того, щоб виявити, що не матимуть необхідної електроенергії для переробки зерна — воно гнитиме у сховищах, поки люди в інших куточках світу помирають від голоду.

Єдиною відповіддю на це спустошення є міжнародний компенсаційний механізм, який ми створюємо разом з вами. Ми не маємо права гаяти часу. Ми повинні діяти якнайшвидше, щоб за кожне російське звірство, за кожну російську атаку була справедлива компенсація і відповідальність.

Сьогодні ми обговоримо форми міжнародного інструменту зі створення комісії з розгляду заяв, а також її можливу структуру та управління. Ми всі знаємо, що міжнародні процеси займають багато часу. Але час працює не на нашу користь, і ми повинні подвоїти наші зусилля. Саме тому я закликаю вас активно працювати над тим, щоб до кінця цього року завершити всю підготовчу роботу над правовим інструментом щодо комісії з розгляду заяв, щоб вона могла бути запущена вже у 2025 році. Ми повинні зробити так, щоб комісія була створена оперативно і без зволікань розпочала свою роботу.

Рухаючись вперед, ми повинні пам'ятати, що за статистикою та звітами стоять людські долі. Кожна заява, подана до Реєстру збитків, — це людина, сім'я, громада, які зазнали збитків чи втрат і шукають справедливості. Їхні історії є постійним нагадуванням про те, чому наша робота є такою важливою. Вони є свідченням стійкості та сили українського народу і закликом до дії для міжнародної спільноти.

Пані та панове, наші сьогоднішні зусилля визначають майбутнє не лише мільйонів українців, які сьогодні чекають від нас справедливості та надії. Вони також сформують світ, в якому ми будемо жити в найближчі десятиліття. Це залежить виключно від нас: чи зможемо ми об'єднатися і швидко створити наступний важливий елемент компенсаційного механізму — або дозволимо нашому страху перед діями і нерішучості загальмувати процес, тим самим продемонструвавши, що міжнародне право слабке, безкарність реальна, а світовий порядок може бути змінений за допомогою жорстокої сили.

Ministry of Foreign Affairs

Давайте скористаємося цією можливістю і створимо надійний, ефективний та справедливий механізм, який не лише задовольнить нагальні потреби постраждалих, але й створить прецедент міжнародної солідарності та відповідальності.

Я з нетерпінням чекаю на наші продуктивні дискусії та конкретні результати, які з'являться за підсумками цієї зустрічі.

Пам'ятайте — об'єднані ми вистоїмо, розділені — впадемо!